

Uppföljning av mål och riktlinjer nationella minoritetsarbete 2020-2021

Bakgrund

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk antogs av riksdagen 2009 och trädde i kraft 1 januari 2010. Minoritetslagens struktur består av allmänna bestämmelser även kallat grundskydd samt av ett förstärkt skydd. Grundskyddet gäller i hela landet och omfattar samtliga fem nationella minoriteter dvs judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Minoritetslagen innehåller bestämmelser om förstärkt skydd för samiska, finska och meänkieli i de så kallade förvaltningsområdena. För mer information om lagens innehåll se SFS 2009:724, SFS 2009-1299.

Region Västerbotten är sedan tidigare förvaltningsområde för samiska och finska. Från och med 1 januari 2020 är Region Västerbotten förvaltningsområde också för meänkieli. Regionen erhåller statsbidrag årligen. Statsbidraget är avsett att användas till de merkostnader som uppkommer i regionen med anledning av de rättigheter som enskilda har enligt lagen. Regionen ska tillsammans med de nationella minoriteterna kartlägga behov av åtgärder som finns i regionen. Region Västerbotten kartlägger behoven i sina samrådsgrupper med minoriteterna, och samråder med minoritetsgrupperna hur pengarna ska användas.

Minoritetslagen reviderades och från och med 1 januari 2019 har ett antal förstärkningar och några förtydningar gjorts. Kommuner och regioner ska efter revideringen anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Syfte med mål och riktlinjer

Att tydligt strukturera de behov av åtgärder som finns i regionen samt att prioritera vad de statliga bidragen som regionen erhåller ska användas till.

Mål och riktlinjer har i princip samma indelning som Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget har vid sin årliga uppföljning.

Prioriterade områden

- Att nå ut med kunskap om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk
- Underlätta för de nationella minoriteterna till delaktighet och inflytande
- Främja de nationella minoritetsspråken och de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, särskilt för barn och ungdomar

Revidering

Årlig uppföljning, revidering kommer att ske vid behov.

Ändamål	Mål och riktlinjer	Aktivitet	Målgrupp	Uppföljning
Inflytande, delaktighet och samråd (ex arvoden, resekostnader, lokalhyra, förtäring)	<ul style="list-style-type: none"> Föra strukturerade samråd 	Samrådet består från regionens sida av politiska representanter från varje nämnd (hälso- och sjukvårdsnämnden, regionala utvecklingsnämnden samt regionstyrelsen) för att kunna lyfta in ärenden av vikt från respektive nämnd. Tjänstemän från olika förvaltningar deltar. Samrådet anpassar och bjuder in tjänstemän allt efter behov och önskemål	alla	<p>-Strukturerade samråd har förts med sverigefinnar och samer, dock har det varit svårt att nå minoritetsgruppen tornedalingar trots 2 annonseringar om samråd i dagspress och direktkontakt med föreningen i länet.</p> <p>- Tider för kommande års samråd planeras och bestäms i slutet av året. Planering sker för 3 samråd med representanter från finska föreningar, 3 samråd med representanter från samebyar, sameföreningar och sameförbund, samt ett öppet samråd för sverigefinnar och ett öppet samråd för samerna. Öppet samråd samer förläggs ute i länet.</p> <p>-Regionen har haft representanter från alla politiska nämnder i de nationella minoritetssamråden. Tjänstepersoner från kultur och kommunikation deltar på alla samråd de har möjlighet, då många ärenden ligger inom dessa områden. Representant för Länsstyrelsen Västerbotten har också deltagit på samråden. Representant för Kunskapsnätverket för samisk hälsa har varit inbjuden på samråd samer. Tjänstepersoner har i övrigt bjudits in utifrån de behov och önskemål som uppstått. Följande representanter har ex inbjudits för information och/eller samråd: Enhetschef regional utvecklingsförvaltning, kanslichef Patientnämnden, hälso- och sjukvårdsdirektören, stabschef hälso- och sjukvårdsförvaltningen, ekonomicontroller, etnolog Västerbottens Museum och regionkulturchef. Vidare har personer utanför regionen bjudits in på minoriteternas förslag: information om sameskolans verksamhet av rektorn sameskolan Tärnaby, möte med sametingets hälso- äldre- och idrottsnämnd för samarbetsytor, föreläsning om samiska språk av Umeå universitets institution för språkstudier om samiska språk, information</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Underlätta för alla nationella minoriteter att samråda, ej enbart representanter för föreningar • Ökat ungdoms-engagemang 			<p>om skogsfinnar i Västerbotten av representant från Finnsam.</p> <p>Underlätta att samråda, se under öppet samrådsmöte minst 1 g/år</p> <p>Sverigefinska, samiska och det tornedalska ungdomsföreningarna har kontaktats via mail och/eller telefon. Samtal har förts med ungdomsföreningarna hur de önskar att föra fram sina synpunkter. Särskilda inbjudningar till samråden har också lämnats.</p>
	Samråd ska ske i samband med utformning av ärenden av vikt för minoriteterna, exempelvis ny kulturplan, regional utvecklingsplan	alla	<p>Samråd har skett i samband med utformning av den regionala kulturplanen och regionala utvecklingsplanen. Utformning av mål och riktlinjer nationella minoriteter har skett vid flera möten och över tid. Vid extern ansökan om bidrag från regionens statsbidrag sker alltid samråd med den eller de minoriteter som ansökan handlar om. Arbetet sker utifrån antagen plan för mål och riktlinjer för det nationella minoritetsarbetet.</p>
	Öppet samrådsmöte minst 1 gång/år	alla	<p>Den pågående pandemin har påverkat förutsättningarna för öppna fysiska samrådsmöten. Under 2020 anordnades ett gemensamt, digitalt, öppet samrådsmöte för samer, sverigefinnar och tornedalingar. Under 2021 anordnades ett digitalt, öppet, samråd för sverigefinnarna. För öppet samiskt samråd 2021, se nästa ruta</p>
	Underlätta för samer att delta på samråd samt öka den samiska	Förlägga något/några samiska samråd geografiskt ute i länet tillsammans	samer

		kulturförståelsen	med samiska representanter			
Språk och kultur (språkläger/bad, kulturevenemang, tidskriftinköp)	<ul style="list-style-type: none"> • Främja de nationella minoritetsspråken och kulturen, särskilt för barn och unga 	Översyn av Region Västerbottens mångfaldsplan ur ett nationellt minoritetsperspektiv vid kommande revidering	alla		Mångfaldsplan har inte reviderats under perioden. Nationella minoritetsspråk och kultur har fått stöd via flera olika insatser. Ekonomiskt bidrag har beviljats till producent för samiska veckan samt några olika kultur och språkevenemang, exempelvis film om skogsfinnar. Tyvärr har pandemin påverkat att vissa har fått ställa in eller flytta fram sina evenemang, bland annat den nationella minoritetsfestivalen. Pengar från statsbidraget har beviljats och festivalen håller nu på att planeras tillsammans med alla fem nationella minoriteter. Populärversionen av regionala kulturplanen har översatts till finska och sydsamiska. Regionen inväntar ännu den beställda översättningen till umesamiska. Översättningarna har lanserats via bland annat regionens sociala medier. Översättningarna finns också på regionens hemsida. Även kulturenheten har bidragit till kulturella evenemang som ex samiska veckan.	
				Stödja språkbad och kulturella aktiviteter, särskilt till barn och ungdomar	finska	Uppdraget om språkpaket har förankrats i regionledningen. Språkpaket på finska, samiska med varieteter och meänkieli har köpts in med statsbidraget. Affischer har producerats och skickats ut till alla MVC/BVC i Västerbottens län, för att sättas upp i väntrummen. Informationsblad till MVC/BVC har tagits fram för att informera alla mottagningar om att
					meänkieli	
					samiska	
	Inköp av språkpaket för barn. Språkpaketerna distribueras via	finska				

		BVC i regionen.	meänkieli	språkpaket kan beställas gratis, att affischen ska sättas upp i väntrummet med mera.
			samiska	
		Stärka samers psykiska hälsa	Fortsätta arbetet med övergång av Kunskapsnätverk samisk hälsa från projekt till ordinarie verksamhet. Inom kunskapsnätverket pågår flertalet insatser som stödjer samiska hälsan från flera olika perspektiv, bl.a. psykisk hälsa.	<p>Kunskapsnätverket för samisk hälsa har övergått till ordinarie verksamhet.</p> <p>Regionen finansierar årligen del av kunskapsnätverket.</p> <p>Representant för kunskapsnätverket deltar på de samiska samråden och för information från kunskapsnätverket till samrådet och från samrådet till kunskapsnätverket. Det är viktigt med bra kunskapsutbyte mellan de två verksamheterna.</p>
			Stödinsatser vid särskilda händelser eller vid behov för att förbättra den psykiska hälsan	<p>Stödinsatser vid särskilda händelser eller vid behov för att stödja den psykiska hälsan har getts till en sameby som fått förändrade möjligheter att bedriva renskötsel. Extern medlare har fört samtal och hjälpt samebyn att hitta lösningar. Uppdraget är nu klart och återrapporterat.</p>
Samordning (personal, resor och logi, konferenskostnad)	<ul style="list-style-type: none"> • Underlätta möjlighet till samordning 	Interna aktiviteter och kostnader för att kunna verkställa mål och riktlinjer	alla	I regionstyrelsens verksamhetsplan för 2022 har indikator inom det nationella minoritetsområdet antagits: "Regionförvaltningens anställda tar del av digitala utbildningar om nationella minoriteter och samisk hälsa."
Övergripande information (hemsidan,	<ul style="list-style-type: none"> • Informera och utbilda om lagen om nationella 	Informera minoriteterna, den egna regionen och allmänheten via regionens olika kanaler, ex.	alla	Digital utbildning om nationella minoriteter och om lagen har tagits hem till en intern digital plattform, och digital utbildning samisk kulturförståelse inom vården finns

informationsmaterial/broschyrer, kartläggning av behov, skyltning, tolk, översättning, fortbildning av personal)	minoriteter och minoritetsspråk och dess tillämpning	hemsida, intranät, lärande landsting och sociala kanaler.		också klar att ta del av. Regionens ledande tjänstepersoner har informerats.
	-till minoriteterna -till Region Västerbotten -till allmänheten	Informera regionfullmäktige om minoritetslagen via utdelning av lagtext och handboken Nationella minoriteters rättigheter.	alla	Under regionfullmäktiges nuvarande mandatperiod har alla ledamöter fått ett informationsblad, lagtexten, och boken nationella minoriteters rättigheter på sin pulpet.
		Informera allmänheten om lagen via regionens årliga hushållstidning Hälsa och vård 1177, med hänvisning till regionens websida	alla	Hushållstidningen Hälsa och vård som distribueras till alla hushåll i länet gavs ut 2020. På grund av pandemin gavs den inte ut under 2021. I Hälsa och vård 2020 har 6 sidor översatts till samiska med varieteter och finska. På andra sidan finns också information om var det finns mer information om hälsa och vård på de fem nationella minoritetsspråken.
		Broschyr om nationella minoriteter i broschyrställ på alla hälsocentraler. Påminnelse att de ska stå synliga i, eller i nära anslutning till väntrummen	alla	Påminnelser om broschyrställen och om broschyrerna har skickats ut via regionledningen.
		Planering av information på utbildningsdag/ seminariedag om lagen	alla	Under pandemin har ingen fysisk utbildning planerats. De digitala utbildningarna på lärande landsting och samisk kulturförståelse finns för kunskapsspridning.
		Ökad samisk kulturförståelse för anställda inom sjukvården	Främja utbildning i samisk kulturkompetens via Kunskapsnätverket för samisk hälsa	samer

	Värna nationella minoritetsspråken inom förvaltningsområdena	Sammanfattning av information i regionens årliga informationsblad Hälsa och vård 1177 ska finnas på finska, meänkieli och samiska, med hänvisning till regionens websida.	finska	Hushållstidningen Hälsa och vård, som distribueras till alla hushåll i länet, gavs ut 2020. På grund av pandemin gavs den inte ut under 2021. I Hälsa och vård har 6 sidor översatts till samiska med varieteter och finska. På andra sidan finns också information om var det finns mer information om hälsa och vård på de fem nationella minoritetsspråken Information på meänkieli tillkommer i tidningen under 2022.
			meänkieli	
			samiska	
			finska	
			meänkieli	
			samiska	
	Värna nationella minoritetsspråken inom förvaltningsområdena	Översatt broschyr med information från 1177.se/Region Västerbotten har producerats på finska och distribuerats.	finska	Broschyren på finska är producerad och distribuerad innan/ 2020. Vidare angående att värna språken, se beviljade bidrag under språk och kultur samt sista sidan översättning av viktig information.
			finska	
			finska	
	Synliggöra Region Västerbottens förvaltningsområde	Synliggöra på olika sätt exempelvis vid flaggdag, skyltning	finska	I regionhusets entré finns flaggor på väggen för förvaltningsområdena samt broschyrer om nationella minoriteter. Samiska, sverigefinska och tornedalska flaggor finns inköpta och regionen har lämnat information till teknisk förvaltning att flagga vid minoriteternas högtidsdagar.
			meänkieli	
			samiska	

	<ul style="list-style-type: none"> • Underlätta för regionens invånare att ta del av viktig information på förvaltningsområdets nationella minoritetsspråk 	<p>Översättning av information av stort allmänt intresse till finska, meänkieli och samiska inom Region Västerbotten.</p>	<p>finska</p> <p>meänkieli</p> <p>samiska</p>	<p>Region Västerbotten har gjort flertalet informationsinsatser gällande covid-19 på finska, samiska med olika varieteter, och till viss del på meänkieli. Delar av informationsmaterialet finns på regionens hemsida, informationsmaterial har också spridits via regionens sociala kanaler. Regionen har också gjort filmer om covid-19 på samiska och finska. Det är mycket svårt att få texter översatta till umesamiska på grund av väldigt få översättare.</p> <p>Hushållsbroschyren hälsa och vård har, som tidigare nämnts, 6 sidor på nationellt minoritetsspråk.</p> <p>Regionen har uppdaterat informationer om nationella minoriteter på hemsidan. Tidigare länkades det till, som det föreslagits nationellt, information om lagen på minoritet.se. För att inte informationen ska försvinna om minoritet.se ändrar sina sidor har regionen publicerat sin egen text. Lagen finns nu på de 5 nationella minoritetsspråken och på 15 olika varieteter. Aidentifierade sammanträdesanteckningar finns utlagda på regionens hemsida. Vidare finns information utlagd om språkpaketet, om ansökan av insatser för språkbad och kulturella aktiviteter och information om kunskapsnätverket för samisk hälsa</p> <p>Regionen har också spridit kunskap om nationella minoriteter på regionens intranät. Artiklar om nationella minoriteter och om uppdraget har publicerats.</p>
--	---	---	---	--